

Procés participatiu del Pla d'Arxius i Gestió Documental de Catalunya

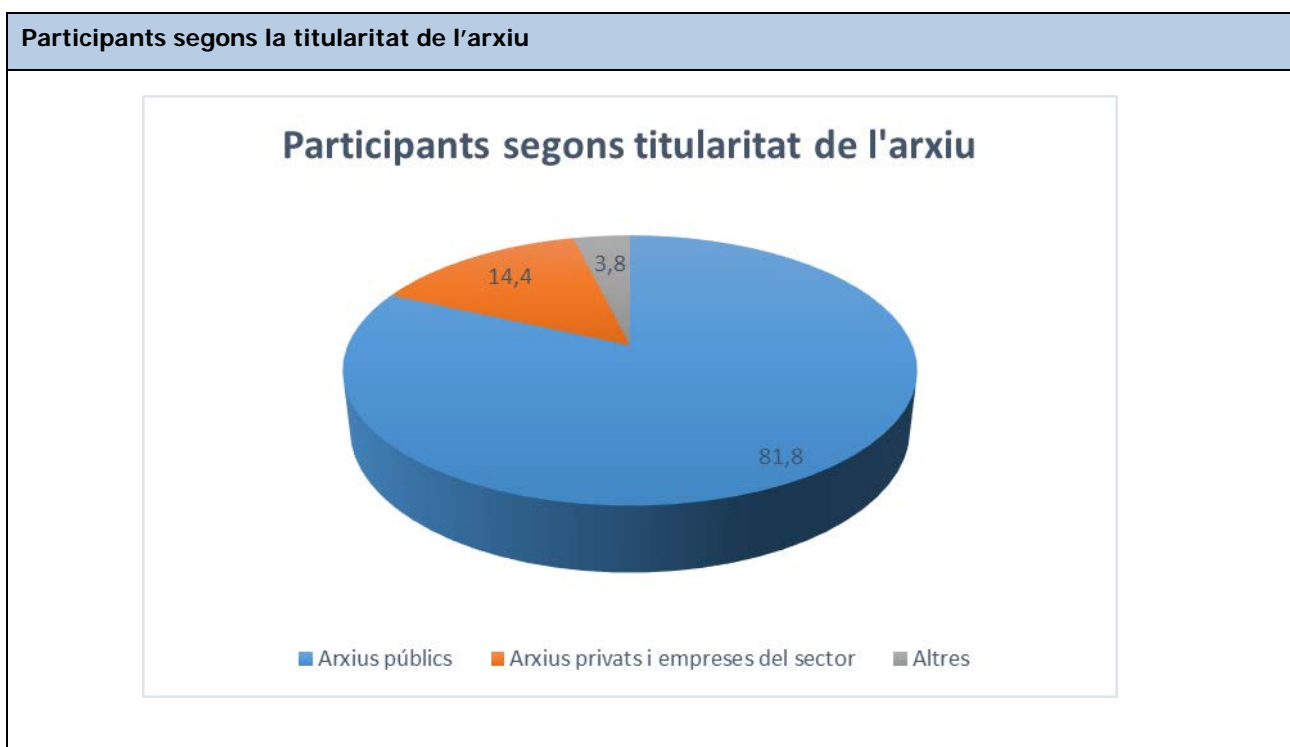
Informe resum de les taules territorials
(febrer-març 2019)

Taules territorials

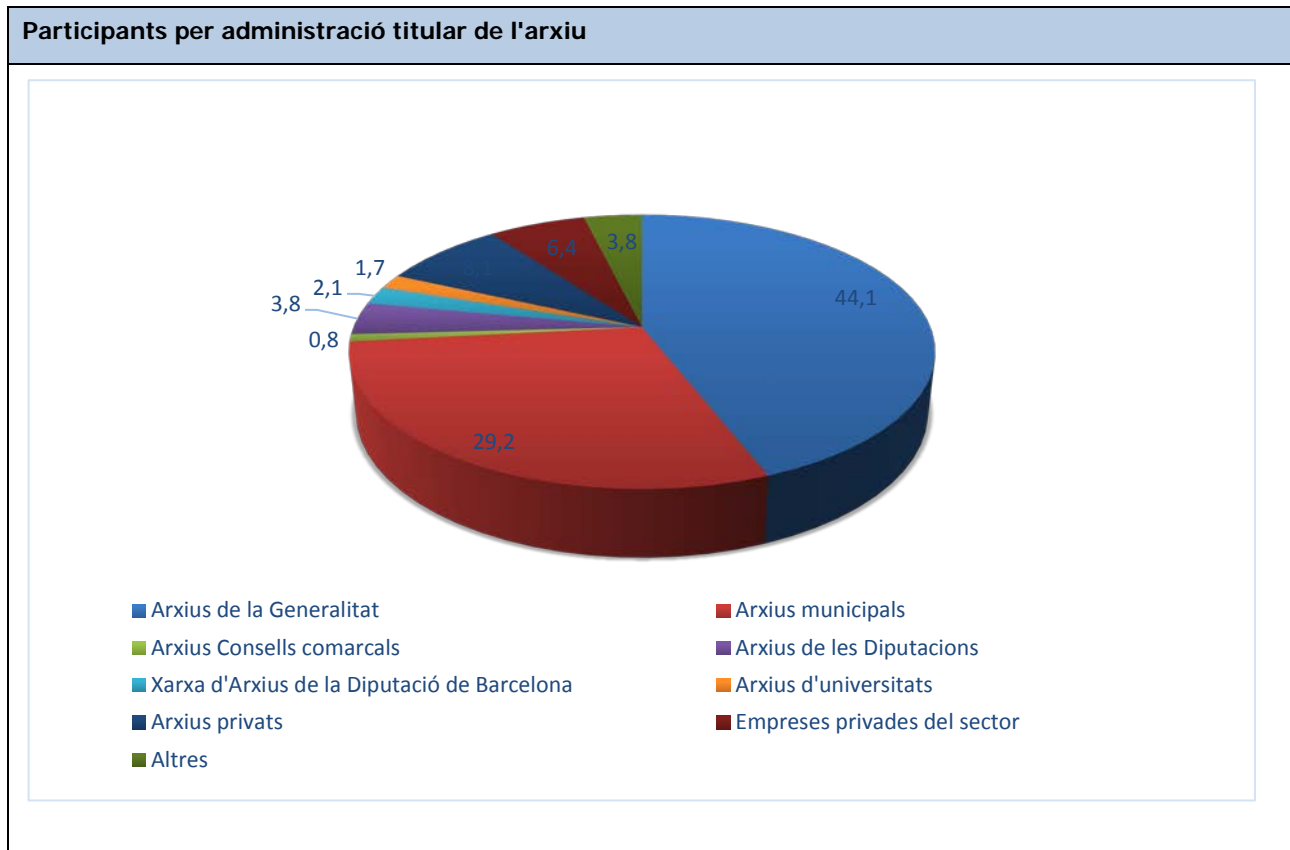
S'han celebrat vuit taules territorials a Sant Feliu de Llobregat (06/02/2019); Terrassa (07/02/2019); Tarragona (13/02/2019); Lleida (20/02/2019); Girona (27/02/2019); Barcelona (06 i 07/03/2019); i Granollers (13/03/2019).

Assistents

En total han participat en el debat 237 persones (39% del personal censat en l'Estadística Arxius 2015). La següent figura mostra la participació en funció de la titularitat del centre de referència dels participants.

D'altra banda, a la següent figura es mostren els participants en funció de l'administració titular de l'arxiu.

En relació als assistents, s'extreuen les principals conclusions:

- Hi ha poca presència de professionals que provenen d'arxius i institucions privades (14,5%) en front d'aquells que pertanyen a institucions públiques (85,5%).
- Els arxius vinculats a la Generalitat (44,1%) i als ajuntaments (29,2%) han estat els que han comptat amb una major representació de professionals.
- No ha participat cap professional vinculat a arxius de titularitat estatal.
- **Aquesta realitat fa pensar que a les taules d'experts s'hauria de fomentar la presència de professionals d'altres adscripcions i procedències per ampliar i contrastar les opinions.**

Què s'espera del Pla d'Arxius i Gestió Documental

A continuació es mostra el resum del què s'espera per parts dels assistents del Pla d'Arxius i Gestió Documental, tenint en compte aquells conceptes que han sorgit a totes les taules territorials:

- Un pla que **pensi els arxius del país en conjunt**. Que tingui en compte la **diversitat territorial** i es faci ressò de les **problemàtiques diverses dels arxius**. En resum, que el SAC esdevingui una realitat més inclusiva i flexible.
- Un pla que identifiqui els **reptes** i els assumeixi **transversalment**. Els grans reptes són: a) la **protecció i difusió del patrimoni en tota la seva diversitat**; b) la **gestió documental i l'administració electrònica**; c) el **dret d'accés a la informació**; d) la **digitalització i preservació del patrimoni digital**; f) la **formació**.
- Un **pla inclusiu** que identifiqui els actors i les seves funcions en el territori, que estableixi les mesures de **suport conjunt al món local** i que tingui en compte **els arxius privats i el sector professional vinculat amb l'empresa privada**.
- Un pla que **reconegui l'acció de totes les administracions que regeixen arxius i xarxes d'arxius** (no només la de la Generalitat) i que **impulsi i ordeni la cooperació** entre elles per unir esforços, racionalitzar recursos i evitar duplicitats i competències.
- Un pla que estableixi accions conjuntes **per salvaguardar el patrimoni documental en els seus diversos suports i formats i per a preservar el patrimoni digital**, avançant cap a la creació d'un sistema nacional d'arxius digitals/repositoris.
- Un pla que defineixi les **polítiques públiques d'adquisició de fons i col·leccions documentals** per part dels diferents centres d'arxiu del SAC i que tingui en compte les altres institucions culturals que també conserven patrimoni.
- Una **aposta de l'Administració de la Generalitat per a reforçar les polítiques públiques d'arxius i gestió documental** amb l'objectiu de fer-les més transversals, interdepartamentals i amb autoritat.
- Una oportunitat per a definir el **model d'organització i governança del SAC** per assolir un **lideratge** eficaç i eficient.
- Un pla que estableixi la prioritat de completar el desenvolupament de la **Llei 10/2001, d'arxius i gestió de documents** i que, al mateix temps, ofereixi els elements per a revisar-la perquè permeti al SAC disposar dels instruments per fer front als nous reptes i oportunitats del sector.
- Un pla per a **garantir** la correcta implantació de les **polítiques d'accés, transparència i protecció de dades, i impulsi la coordinació amb els òrgans que ho regulen**.
- Un pla que pugui precisar els **diferents rols i perfils professionals** que giren entorn de l'arxivística i la gestió documental.
- Un pla que inclogui la **formació com a element estratègic** per als arxivistes de forma que es complementin les seves competències.

- Un pla que millori la **visibilitat interna i externa dels arxius**, de forma que es coneguin i es valorin tant a l'interior de les seves organitzacions com a nivell de la ciutadania i s'impulsi la **internacionalització** dels arxius i del patrimoni documental català.
- **Millorar la coordinació, sinèrgies i estratègies amb el sector empresarial vinculat amb els arxius, la gestió documental i la explotació de dades**, de forma que es perfeccionin els mecanismes d'externalització de tasques i serveis per part de les administracions i s'impulsin eines i mecanismes de col·laboració públic-privada.

Principals conclusions dels àmbits

A continuació es mostren els principals aspectes tractats que han estat comuns a totes les taules realitzades.

1. EL SISTEMA D'ARXIU DE CATALUNYA (SAC)

1.1. Com es percep el SAC

- El SAC no funciona en l'actualitat com un sistema perquè no existeix una relació fluida dels seus elements. Estar en un directori no vol dir formar part d'un sistema. Un sistema implica compartir eines i instruments.
- Manca que el SAC englobi realment tots els arxius de Catalunya.
- En l'òrgan superior del SAC no està representada tota la diversitat del sistema. La Generalitat, que encapçala i dirigeix el SAC, ha de tenir més el paper de coordinadora i impulsora enlloc d'imposar. Respectar l'autonomia dels diferents centres i organismes.
- No es veuen clars els objectius que pretén aconseguir el SAC.

1.2. Sobre la Llei 10/2001, d'arxius i gestió de documents

- S'ha de fer una reflexió profunda de la Llei 10/2001, d'arxius i gestió de documents (modificada per la Llei 20/2015), una llei que es pot considerar obsoleta per la revolució digital. S'ha de fer el llistat complet d'incompliments.
- Complir el mandat de la Llei 10/2001, desenvolupant els seus òrgans i instruments. Són:
 - a) Registre d'arxius (previst en el decret 190/2009). No només crear-lo i establir els requisits, sinó ajudar els arxius a què puguin registrar-se. No oblidar-se dels arxius privats que, actualment, no se senten part del SAC.
 - b) Comissió Nacional d'Accés, Avaluació i Tria Documental (CNAATD), reforçant les seves competències en matèria d'accés a la informació i definint millor el seu àmbit d'actuació amb la Comissió de Garantia del Dret d'Accés a la Informació (CGAIP) i l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades (APDCAT).

- c) Convertir el Consell Nacional d'Arxius i Gestió Documental (CNAGD) en un òrgan realment operatiu de participació i col·laboració de tots els agents del SAC. Que realitzi el seguiment del Pla d'Arxius i Gestió Documental i la seva aplicació.
- Facilitar la representació dels Arxius Històrics Provincials en el CNAGD.
 - Finalitzar el Cens d'Arxius a totes les comarques i mantenir-lo permanentment actualitzat.
 - Cercar els mecanismes legals i els acords necessaris per integrar en el SAC els arxius estatals, els arxius eclesiàstics i els arxius privats. Resoldre els casos especials de l'Arxiu de la Corona d'Aragó i de l'Arxiu Montserrat Tarradellas i Macià (Poblet).
 - Modificar el decret 76/1996, que regula els arxius de la Generalitat, i impulsar una nova norma que inclogui tots els arxius del SAC.
 - Potenciar la Xarxa d'Arxius Comarcals (XAC). Els arxius comarcals han de donar suport a tot el territori en termes de conservació del patrimoni, particularment als municipis petits, i definir quin ha de ser el seu rol en el context de l'administració digital. Tot i això, s'ha de tenir clar que aquest punt no implica que els arxius municipals cedeixin funcions a la XAC, sinó que aquesta ha de donar suport.
 - Valorar la creació de la Xarxa d'Arxius Municipals que integri els arxius de municipis de +5.000 habitants. Així mateix, redefinir quins són els requisits mínims perquè un municipi tingui un arxiu i no fer servir exclusivament com a criteri el nombre d'habitants.
 - Exercir la funció inspectora i sancionadora per aconseguir que la llei es compleixi per part de totes les administracions i ens titulars d'arxius.
 - Replantejar les línies de subvencions que atorga el Departament de Cultura i coordinar-les entre les diferents administracions.
 - Unificar i actualitzar la normativa d'arxius, gestió documental i accés actualment dispersa en multitud de lleis i decrets.
 - Aprovar una nova llei d'arxius i gestió documental.

1.3. Sobre la capçalera del SAC

- Unificar i donar una millor visibilitat a la capçalera (direcció) del Sistema d'Arxius de Catalunya, acabant amb l'actual bicefàlia i modificant si cal l'organigrama del Departament de Cultura.
- Ressituar les funcions de l'Arxiu Nacional de Catalunya en el conjunt del SAC. L'opinió general és que l'ANC, al ser un centre d'arxiu, no pot exercir de capçalera del sistema, però pot assumir funcions i serveis generals que ara no presta ningú. Això vol dir assignar els recursos adequats a l'ANC.
- L'ANC ha de treballar en xarxa. No només són nacionals els fons ingressats a l'ANC. Es proposa fer una política d'arxiu nacional sobre el país i no exclusivament sobre l'equipament.
- Existeix l'opinió molt generalitzada que els arxius, com a responsables de la gestió documental de les institucions a què pertanyen, han de dependre d'un òrgan central. Des d'aquest punt de vista, caldria revisar l'encaix orgànic

de les polítiques d'arxius i gestió documental del govern de la Generalitat des d'una perspectiva transversal i interdepartamental. En aquest punt han sorgit diferents propostes:

- a) Mantenir els arxius i la gestió documental en el Departament de Cultura, recuperant la subdirecció general d'arxius i gestió documental i, fins i tot, donant-li rang de direcció general.
 - b) Canviar de departament. En aquest punt les opcions més esteses són els departaments de Presidència i de Polítiques Digitals.
 - c) Crear per llei una Autoritat Catalana d'Arxius independent del govern, en forma d'agència o com un òrgan dependent del Parlament de Catalunya.
- La sortida de Cultura, si es realitzés, no ha de significar negligir el valor cultural i patrimonial dels arxius i del patrimoni documental.
 - Sobre el tema de l'encaix orgànic, es remarca que, més enllà del canvi d'adscripció dels arxius i la gestió documental, la Generalitat ha de millorar polítiques i assignar més recursos. Si Cultura ha de continuar com a departament competent en arxius i gestió documental, ha d'obtenir del govern un augment substancial del pressupost i el reforçament de les seves competències, així com mostrar amb fets que els arxius deixen de ser els "parents pobres" de les altres infraestructures culturals. Aquests fets semblen necessaris per donar credibilitat i per a contrarestar els arguments que justifiquen el canvi d'adscripció (complexitat de l'àrea, major autoritat, gestió transversal i interdepartamental, superar la visió historicista...)
 - En resum, el punt central de la diagnosi del SAC és la manca de lideratge, planificació i estratègia. Es considera que el lideratge ha de tenir una doble vessant normativa i tècnica i ha de tenir els continguts següents:
 - a. Donar directrius clares amb ple respecte a la personalitat i l'autonomia dels centres.
 - b. Oferir eines de treball compartides (programaris, repositoris digitals).
 - c. Establir programes de preservació del patrimoni documental (que inclogui els documents sonors i audiovisuals) i una política de preservació digital nacional.
 - d. Impulsar el treball cooperatiu i en xarxa.
 - e. Recuperar la interlocució a nivell de responsables polítics i tècnics.
 - f. Recuperar la influència perduda.
 - g. Impulsar la representació internacional dels arxius catalans.
 - h. Replantejar les funcions i el rol dels arxiviers (estem fent el què hem de fer?)
 - Visualitzar la capçalera del SAC com una prestadora de **serveis especialitzats al conjunt del sistema**. Tot no s'acaba amb els recursos econòmics. La clau és **compartir**.

1.4. Sobre la cooperació entre administracions

- Establir el marc de la cooperació entre les diferents administracions en matèria d'arxius i gestió documental i la seva acció en el territori, particularment el suport que s'ha de donar als arxius locals.
- Plantejar-se que els municipis de +5000 habitants hagin de tenir arxiu (com va fer la llei de biblioteques).
- Estudiar diferents fórmules per donar suport als municipis petits: Mancomunació d'arxivers en el món local / Acordar l'ampliació dels arxivers itinerants a la resta de diputacions catalanes en coordinació amb els arxius comarcals / Crear una Xarxa d'Arxius Municipals.
- Garantir que totes les institucions culturals que apleguen i conserven fons documentals els tractin i els difonguin d'acord amb els estàndards de la descripció arxivística, compartint si cal les eines i instruments de treball.
- Definir les polítiques d'adquisició de fons documentals dels diferents centres d'arxiu del SAC.
- Acordar i coordinar les polítiques de subvencions.
- Crear els organismes que han de gestionar els instruments comuns a tots els arxius del SAC (Servidor comú de documents electrònics; Repositori únic de preservació digital; Portal d'arxius integrat, etc.), com poden ser consorcis i ens mancomunats.
- Establir el marc de col·laboració per a crear grups de treball estables en el nivell de la cooperació tècnica i recursos compartits.

2. GOVERNANÇA I FUNCIONAMENT DELS ARXIUS

2.1. Sobre els centres d'arxiu

- Establir els estàndards d'equipament dels diferents centres d'arxiu, que fixin la superfície, dipòsits, sistema informàtic, personal, etc. Aquesta directiva ha d'establir les condicions i recursos mínims obligatoris dels centres, a partir de ràtios que vagin més enllà del nombre d'habitants del territori i que tinguin en compte la producció documental real de cada municipi i institució. A partir d'aquesta ponderació s'ha d'exigir a les administracions que compleixin amb la legislació.
- El SAC ha d'oferir els mitjans per a treballar en xarxa i compartir recursos i coneixement. Per exemple, un programari únic de gestió electrònica per als ajuntaments, consells comarcals i diputacions.
- Impulsar un model de proximitat al territori per a la preservació de documents electrònics i digitals.
- Impulsar un model únic de recollida de dades estadístiques per a tot el SAC que pugui ser compartit per totes les administracions.
- Crear un centre de documentació "online" que reculli i ordeni els recursos bibliogràfics, estadístics, tècnics i legals per a tots els centres i professionals de dins i fora del SAC.
- Oferir models de documents normatius (ordenances, reglaments), convenis i contractes als arxius del SAC.
- Donar resposta als problemes de contractació de personal qualificat en comarques allunyades.

2.2. Sobre la praxis professional i la formació

- Es qüestiona la pervivència de la figura de l'arxiver que ha de saber de tot. La professió s'ha anat especialitzant i cap adaptar les plantilles a aquesta realitat. Adaptar la formació i les formes d'accés al lloc d'arxiver a partir de la definició dels diferents perfils que treballen en els arxius i la gestió documental en el sector públic.
- Equiparació de cossos i retribucions. Afavorir la mobilitat entre administracions. Fer front a l'envelliment de les plantilles. Atendre les comarques despoblades.
- Crear un cos únic d'arxivers i gestors documentals catalans comú a totes les administracions.
- Conèixer la realitat professional en el sector empresarial i associatiu privat. Afavorir l'intercanvi professional i de coneixements entre ambdós sectors.
- Millorar les condicions laborals del personal subcontractat per les administracions a través de la externalització de serveis. Disminuir les diferències salarials entre els treballadors dels sectors públic i privat, garantint per a aquests darrers un sou digne equivalent al del personal propi de l'administració.
- Desenvolupar programes de formació conjunta per a tots els professionals de dins i fora del SAC.

2.3. Sobre el futur dels arxius i dels arxivers

- Els arxivers hem de pensar i debatre com ens hem de posicionar, quin serà el nostre rol per als propers deu anys en temes fonamentals com l'administració electrònica i la gestió de les dades. Deixar de banda el voluntarisme del voler-ho fer tot, atès que el futur està en la especialització i la cooperació amb altres professionals com informàtics, consultors de Big data i advocats.
- El futur de l'arxiu és l'escissió entre l'arxiu històric (paper), que és finit, i l'arxiu electrònic. És urgent endreçar bé l'arxiu del paper perquè no es perdi. És probable que l'arxiver en el futur resti relegat a la gestió del document tradicional en paper i quedi apartat de la gestió documental electrònica.
- L'arxiu del futur seguirà tenint funcions sobre el document tradicional i l'electrònic. Seguirà sent un intermediari necessari (encara que les tasques les faci una màquina)?
- Es veu el risc que l'arxiver quedi apartat de la gestió documental electrònica i perdi influència, i fins i tot esdevingui innecessària, per a la pròpia organització.
- En contrapartida, també es creu que l'arxiver seguirà sent essencialment un gestor de la informació independentment del suport i que conservarà la funció de guiar el ciutadà a trobar la informació.
- Els arxius han de liderar la governança en la gestió de bancs i bases de dades.
- L'administració electrònica comporta la centralització i els arxius territorials poden arribar a ser innecessaris.

3. GESTIÓ DELS DOCUMENTS, DE LA INFORMACIÓ I LA TRANSPARÈNCIA

3.1. Sobre gestió documental i administració electrònica

- La Generalitat ha de tenir una política clara i definida en gestió documental, que parteixi de la tasca realitzada, l'ampliï i la millori.
- El futur no està en la gestió documental sinó en la gestió de la documentació digitalitzada i de la informació (explotació de dades). És urgent i imprescindible començar a desenvolupar eines per a reutilitzar la informació.
- Aplicar amb urgència mesures (normativa, eines) perquè tots els arxius puguin gestionar el sistema de gestió integral de la documentació electrònica de la seva institució. Objectiu: que totes les institucions públiques disposin d'un sistema integral de gestió documental, que inclogui el document electrònic i permeti controlar el cicle de vida de les dades generades digitalment de forma que des de la seva generació estiguin definits els criteris de conservació, descripció amb metadades i accés.
- La direcció del SAC ha d'establir els requisits mínims de control i definir els instruments de treball comuns.
- Els arxius judicials no estan implicats en el sistema de gestió documental de l'administració de justícia.
- Implantar realment el quadre de classificació de la documentació en l'administració local i comarcal. Adaptar el quadre de classificació a la realitat dels consells comarcals.

3.2. Sobre accés i transparència

- Preocupació general pel tema de l'accés. El Pla d'Arxius hauria de contemplar la possibilitat de canvis legals per a garantir els drets democràtics d'accés a la informació en el nou entorn tecnològic.
- L'administració hauria de tenir una "carpeta digital" que estableixi les regles del joc. En primer lloc ha d'estar obligada per llei a mantenir un iArxiu públic per a tractar, gestionar i conservar les dades i no concedir aquests serveis a les grans corporacions privades.
- El concepte arxivístic d'accés ha estat suplantat pel de transparència i la CNAATD ha perdut competències. Les resolucions de la CGAIP representen una interpretació alternativa a l'accés, arribant a produir normativa inaplicable i/o absurda, si es contrasta amb la d'altres òrgans, i que introdueix noves tasques per als arxivers (ex: anonimitzar les dades).
- Normativa discordant i incongruent. L'arxiver ha de disposar d'una normativa clara que estableixi els terminis, eviti interpretacions diferents segons el centre o organisme on treballi i no causi indefensió.
- És necessària una Llei d'Accés que compacti i unifiqui i homogeneïtzi la normativa dispersa i retorni les competències d'accés a la CNAATD. Aquesta llei hauria de contemplar també la problemàtica de la propietat intel·lectual, la salvaguarda de drets constitucionals i la protecció de dades personals / Com alternativa, des de Cultura s'hauria d'impulsar un canvi de la Llei de Transparència per eliminar dubtes i contradiccions / Es proposa la creació d'un grup de treball.

- Canvis normatius que assentint el dret a la investigació i la recerca com a béns superiors i apoderi els investigadors tot i fent-los responsables del correcte ús de les dades.
- Ampliar els quadres de classificació i les taules d'avaluació perquè introdueixin les condicions i els terminis d'accés.
- Els arxius han de convertir-se en el portal de la transparència de les respectives institucions. Sala de consulta virtual.
- Aclarir la documentació digitalitzada que es pot difondre a Internet i quina no.
- Unificar les taxes que perceben els arxius del SAC

3.3. Sobre els instruments de treball

- Portal d'Arxius de Catalunya com a punt únic d'informació, accés i difusió dels arxius del SAC, amb una mòdul adreçat als professionals i un d'adreçat a la ciutadania en general.
- Interconnectar o integrar els diferents aplicatius informàtics per poder fer la gestió dels arxius de forma conjunta.
- Traduir tots els instruments de descripció, accés i difusió a diferents llengües.

4. MEMÒRIA I PATRIMONI: ELS ARXIUS EN LA SOCIETAT DIGITAL

4.1. Sobre conservació del patrimoni documental

- L'ideal de tenir tots els fons digitalitzats, els originals ben conservats, un repositori segur per a la preservació i que l'usuari ho pugui consultar tot en xarxa (i poder-nos centrar en la difusió i altres tasques) és impossible d'aconseguir amb els mitjans actuals. La realitat és que es digitalitza massivament sense estandardització i això origina una problemàtica doble en quan a la conservació de l'original i del document digital. S'ha de digitalitzar tot?. Cal establir una estratègia de digitalització.
- És necessari parlar del present del patrimoni documental. La conservació i la restauració (les tasques ocultes) necessiten una política pública. La digitalització no resol tots els mals. Es necessita també una política pública de digitalització per no deixar-la en mans de l'empresa privada.
- La situació actual és impactant. La professió està digerint la revolució digital i ha canviat radicalment i alhora estem discutint i fent front a problemes que tenen 30 anys.
- Necessari preveure i preparar un fort increment dels ingressos en paper.
- La preservació dels documents audiovisuals, les pàgines web i els suports efímers requereixen actuar a partir de plans estratègics.
- Pla que estudiï l'estat de conservació de la documentació històrica, amb independència del centre d'arxiu i de la institució responsable, i dicti les mesures urgents de conservació i digitalització a partir d'un estàndards comuns acordats. Començar pels arxius de les institucions històriques de Catalunya (monarquia, tribunals de justícia, Cort general, Diputació del General, municipis, Església, notaris).

- Mesures d'atenció al patrimoni documental privat que no es limitin únicament al foment del seu ingrés a centres d'arxius públics.
- Incloure els fons d'imatge i audiovisuals en les polítiques de digitalització i preservació. Preocupació per la recuperació i conservació dels fons fotogràfics i la seva descripció (manquen estàndards compartits).
- Preocupació pels nous suports i documents efimers (pàgines web, Facebook, xarxes socials...) que són un patrimoni en risc de desaparició. El Pla d'Arxius hauria d'establir mesures per a garantir la salvaguarda de la informació dels esdeveniments presents.

4.2. Sobre descripció i digitalització

- Descriure els fons i els documents dels arxius, en el context actual de canvi, vol dir començar a disposar de bancs de bases homogènies, és a dir, quadres, catàlegs, tesaurus.... Imprescindible disposar d'un únic vocabulari.
- Previ a la digitalització i l'ús de la tecnologia, s'han d'acordar els instruments de treball metodològic que adaptin la descripció al canvi digital i permeti a l'arxiver estructural els coneixements i la informació continguts en el document, sigui el paper o l'electrònic (vocabularis controlats, estàndards de treball, revisió de la NODAC, interoperabilitat).
- On s'emmagatzema la documentació digitalitzada a Catalunya? Necessitat de crear un servidor (repositori) únic i mancomunat. Quins aspectes legals s'han de considerar per emmagatzemar la informació al núvol?. On estan els servidors i quines legislacions apliquen?.
- Actualitzar guia de digitalització com a instrument que inclogui la fase prèvia de descripció i garanteixi l'autenticitat dels documents històrics digitalitzats.
- Disposar d'una estratègia de digitalització a nivell de sistema, que planifiqui i doni servei als temes que afecten a tots. Hi hauria d'haver plataformes comunes a nivell nacional.

5. ARXIUS I ENTORN. VISIBILITAT I PROJECCIÓ DELS ARXIUS CATALANS

- Els arxius segueixen sent els grans desconeguts de la ciutadania i també de la pròpia administració. Es donen situacions molt dispars sobretot en el món local.
- Estratègia comuna de difusió en la societat digital.
- Els arxius estan poc implicats en les xarxes associatives de la comunitat a la què pertanyen.
- Constituir els arxius com a centres promotors de la recerca.
- No hi ha dubte en la necessitat de millorar la visibilitat, i això vol dir sobretot tenir presència en les xarxes socials i arribar a sectors de la ciutadania diferents dels aliats tradicionals. Arribar al ciutadà del carrer.
- El suport institucional als arxius ha de traduir-se en tenir accés als mitjans d'informació públics a nivell nacional i local. És necessària una aliança amb el món de la comunicació.

- Definir els diferents perfils d'usuaris i fer l'esforç per a millorar els instruments bàsics de descripció (simplificació i humanització del llenguatge) i els productes didàctics i culturals. Es considera important no limitar-se a fer difusió de les tasques que es consideren bàsiques (ingressos, descripció, restauració) i obrir-se a noves activitats.
- Es considera necessari que els arxius disposin de web pròpia o tinguin el seu propi espai en la web institucional amb plena autonomia de gestió.
- La direcció del SAC ha d'encapçalar la projecció dels arxius a través de la generació de polítiques de difusió i campanyes específiques que donin coherència i amplifiquin les activitats individuals de cada centre.
- Fer complir la llei i obligar el ens públics a obrir el seus arxius a la consulta.
- Impulsar el treball cooperatiu: compartir materials, activitats de difusió, exposicions, productes culturals... saber-los adaptar i reutilitzar. Pensar les exposicions i altres activitats perquè siguin transportables i adaptables a espais diferents.
- Acordar la celebració conjunta del Dia Internacional dels Arxius, de commemoracions, efemèrides (ex: centenari de la Primera Guerra Mundial) per a sumar esforços i evitar duplicitats o col·lisions.
- S'ha de fer difusió de la feina dels arxius des de la base, per tant, els arxius han de participar en activitats educatives de forma que el coneixement d'aquests s'adquireixi en les etapes inicials.
- Els arxius del SAC han de poder accedir a recursos compartits que afavoreixin les activitats de difusió (ex: préstec d'exposicions sense cost, servei de transport i assegurances, tríptics i material de propaganda...).
- Necessitat de plans de comunicació i màrqueting amb l'assessorament extern i d'experts. La promoció dels arxius hauria d'incloure estratègies comercials. En el context digital actual, els arxius hem d'arribar a la pantalla dels usuaris.
- La difusió no ha de fer oblidar la funció bàsica de descriure i oferir informació ordenada i estructurada. Es corre el risc de treballar "de cara a la galeria" i abandonar l'essència de la professió.
- Establir plans de voluntariat i fomentar el tractament participatiu dels fons i col·leccions.
- Els arxius a les organitzacions. Els arxius són valorats en tant en quan permeten donar suport a la presa de decisions.
- Mesures per a millorar la transparència dels arxius, de manera que la ciutadania pugui conèixer i fer un seguiment de les seves activitats (ex: publicar les dades d'ingrés i destrucció de documents).
- Impulsar la projecció internacional dels arxius catalans, a través de les línies següents: a) aconseguir el reconeixement institucional de l'ANC en el CIA/ICA. b) valorar, afavorir i aprendre de la presència i el treball dels arxivers catalans en els organismes internacionals. c) participar en els programes de cooperació internacional que afectin a la gestió d'arxius, accés a la informació, memòria històrica, reparació i justícia de conflictes en cooperació amb organismes públics, entitats privades i ONG's.

6. LA INDÚSTRIA DELS ARXIUS I LA GESTIÓ DOCUMENTAL

6.1. Sobre la contractació i externalització

- En molts casos, la situació del personal contractat per les empreses que es dediquen al sector d'arxius és de precarietat.
- No hi ha una política ni una guia comuna de contractacions.
- S'ha de delimitar un nucli bàsic de tasques que no es puguin fer externament i que els arxius han de cobrir amb recursos propis.
- Els criteris de qualitat i de condicions laborals passa per fer un estudi de contractació administrativa i els plecs.
- Caldria homologar als diferents proveïdors de serveis d'arxius.
- Conseqüència de la externalització, l'arxiver comença a migrar cap a una figura de gestor de projectes (redacció dels projectes, elaboració dels plecs, pressupostos, control de qualitat, etc.), fet que es considera un nou rol professional.

6.2. Sobre la indústria privada

- La col·laboració amb l'empresa privada és imprescindible per la complexitat i canvi constant de la tecnologia.
- L'empresa privada es veu com un món apart i la seva experiència no afecta per res a l'administració. El primer que es necessari fer és reconèixer que existeix una indústria en matèria d'arxius i gestió documental que actualment és ignorada com a indústria cultural.
- La paraula arxiver té una connotació massa historicista, aquest fet fa que no es vegi tota la indústria ni els serveis associats, sinó només la part associada al patrimoni.
- Una professió no es completa si no hi ha indústria privada, ja que aquesta situació limita la capacitat de fer lobby.
- Fomentar la col·laboració entre arxius i empreses per desenvolupar productes de forma conjunta.
- És necessari que la indústria de software tingui arxivers.
- Els professionals de l'arxivística i la gestió documental que treballen en l'empresa privada haurien de tenir un conveni col·lectiu propi.

CRÈDITS:

Document revisat per:

Josep Fernández Trabal,
Coordinador del Pla d'Arxius i
Gestió Documental de Catalunya